ция производства, использование многообразных форм интеграции и кооперации производства, развитие фермерского предпринимательства.

Характеризуя нормативную и позитивную роль государства в регулировании системы АПК, В.Л. Клюня отмечает, что она неизмеримо возрастает в условиях глобализации и регионализации мирового развития, действия агропродовольственных транснациональных корпораций, имеющихся слабостей и недостатков в традиционном рыночном механизме. Вследствие этого государственное регулирование развития АПК, являясь составной частью структуры рынка с преимущественно экономическими методами, заключается в формировании действенного инвестиционного механизма, стимулировании накопления агропромышленного капитала, создании новой системы и конкурентной среды на рынке кредитования АПК, сбалансированности ценового механизма, образовании целостной, универсальной, осуществляемой по единой схеме во всех отраслях экономики налоговой системы.

Разумеется, не все аспекты развития АПК Республики Беларусь в условиях переходной экономики рассмотрены одинаково глубоко. В целом монография представляет переосмысление многих теоретических представлений, методологических подходов к совокупности экономических проблем развития теперь самостоятельного народнохозяйственного АПК в условиях социально-экономической трансформации. Указанное фундаментальное исследование может быть полезно ученым-экономистам, преподавателям, аспирантам и студентам, руководителям и специалистам системы АПК, а также читателям, интересующимся проблемами АПК в условиях переходной экономики.

И.В. Новикова

М.Э. Часноускі. **Сістэмныя пераутварэнні у Рэспубліцы Польшча (1989–1999).** Мн.: БДУ, 2000. 288 с.

Разглядаемая манаграфія з'яуляецца па сутнасці першым выданнем у беларускай гістарыяграфіі, дзе у хранапагічным і праблемным аспектах даследаваны перадумовы, ход і вынікі сістэмных пераутварэнняу у Рэспубліцы Польшча у вызначаны перыяд. Абапіраючыся пераважна на матэрыялы польскіх даследчыкау, перыядычнага друку, дакументы бягучага архіва Міністэрства замежных спрау Рэспублікі Беларусь, уласныя назіранні, аутар здолеу даць поунае і дакладнае адлюстраванне аналізуемых падзей, зрабіць арыгінальныя высновы і абагульненні.

У кнізе падкрэслена, што Польшча у 1989 г. першай сярод краін сацыялістычнага блока уступіла на шлях мадэрнізацыі, што было звязана з маштабным крызісам, які ахапіу палітычную і сацыяльна-эканамічную сферы. У стварыушайся сітуацыі адзіным выйсцем для краіны стала дасягненне кампрамісу паміж рэфарматарскім крылом ПАРП і памяркоунай часткай апазіцыі, што было рэалізавана у ініцыятыве "Круглага стала". Дзякуючы гэтаму змянілася Канстытуцыя, былі уведзены пасада Прэзідэнта і Сенат у якасці вышэйшай палаты парламента, а з канца 1989 г. дадзены старт сістэмным пераутварэнням, якія прывялі да пераразмеркавання дзяржаунай улады сярод палітычных эліт Рэспублікі Польшча.

Даследчык справядліва адзначае, што разгортванне сістэмнай трансфармацыі, якое прыпадала на перыяд з 1990 па верасень 1993 г., было у першую чаргу непарыуна звязана з фарміраваннем асноу дэмакратычнага грамадства. Упор зроблены на стварэнне прававой дзяржавы, парламенцкай дэмакратыі, шматпартыйнай сістэмы, канчатковае адхіленне былой наменклатуры ад улады. У выніку 17 кастрычніка 1992 г. зацверджана так званая "Малая Канстытуцыя", якая стала актам грамадзянскай згоды і асновай новага ладу. Паралельна у краіне праходзілі эканамічныя пераутварэнні па метаду "шокавай тэрапіі" Л. Бальцэровіча. Заснаваныя на лібералізацыі цэн і стварэнні рынкавых інстытутау, макраэканамічнай стабілізацыі, яны на другім этапе рэформы выклікалі напружанасць у грамадстве, паставілі большасць насельніцтва на мяжу жабрацтва.

Можна пагадзіцца з аутарскай udsновай аб цяжкасцях другога этапа структурнай трансфармацыі, якія забяспечылі перамогу левых сіл на парламенцкіх выбарах 1993 г., а затым прывялі іх прадстауніка сацыял-дэмакрата Л. Квасьнеускага на пасаду прэзідэнта. Былі унесены карэктывы у эканамічную і сацыяльную палітыку, згладжаны негатыуныя наступствы "шокавай тэрапіі", што дазволіла на трэцім этапе структурнай трансфармацыі зменшыць беспрацоу'е і утрымаць тэмпы эканамічнага развіцця без змены курсу на лібералізацыю. Аднак і левыя не змаглі дасягнуць гарманічнага развіцця і цалкам справіцца з сацыяльнымі праблемамі.

У манаграфіі падрабязна аналізуецца чацвёрты этап сістэмнай трансфармацыі, які, на думку аутара, храналагічна прыпадае на 1997–1999 гг. Нам падаецца, што такі падыход трэба лічыць умоуным, бо нават сёння нельга сцвярджаць, што у Польшчы поунасцю адбылася постсацыялістычная мадэрнізацыя. Але варта адзначыць, што даследчык мае рацыю, калі падкрэслівае значэнне парламенцкіх выбарау 1997 г., якія прывялі да улады правых – Выбарчую акцыю "Салідарнасці" і Унію свабоды. Яны забяспечылі далейшае ажыццяуленне праграмы рэформ і прывялі польскае грамадства да капіталізму.

Асобнае месца у кнізе надаецца знешняй палітыцы дзяржавы. Аўтар не толькі адзначае радыкальныя змены у знешнепалітычнай дактрыне, але і характарызуе яе рэалізацыю. На падставе даволі багатага фактычнага матэрыялу аналізуюцца канкрэтныя намаганні краіны па уступленню у НАТА, іншыя структуры еурапейскай інтэграцыі, раскрываюцца здабыткі і пралікі у правядзенні рэгіянальнай палітыкі, у тым ліку і у адносінах з Рэспублікай Беларусь.

Манаграфію можна лічыць сапраўднай творчай удачай аутара. Яна будзе карыснай навукоуцам, студэнтам, шырокаму колу чытачоу, усім, хто цікавіцца праблемамі сучаснай гісторыі.

Ю.Л. Казакоу

This document has been edited with Infix PDF Editor - free for non-commercial use.
To remove this notice, visit: www.iceni.com/unlock.htm